

1

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ І ПРАВА
КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА І
ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА ОСНОВА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА
ЛЮДИНИ НА ІНФОРМАЦІЮ

Кваліфікаційна робота
на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр»

Виконала: студентка IV курсу 12-481 групи
спеціальності 293 «Міжнародне
право»
освітньо-професійної програми
“Міжнародне право”
Якименко Маргарита Юріївна

Керівник: **к.ю.н., доцентка Задорожня Н.О.**

Рецензент: доцентка кафедри професійних та
спеціальних дисциплін Херсонського
факультету ОДУВС, кандидат
юридичних наук, доцентка
Новікова М.М.

Херсон – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	3-4
РОЗДІЛ 1. Права людини в інформаційній сфері	5
1.1. Право на інформацію: теоретико-правовий аналіз	5-11
1.2. Класифікація інформаційних прав і свобод людини	11-18
РОЗДІЛ 2. Нормативно-правова основа інформаційних правовідносин	19
2.1. Міжнародне право про забезпечення інформаційних прав людини	19-24
2.2. Інформаційне законодавство європейських держав	24-32
ВИСНОВКИ	33-36
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	37-43

ВСТУП

Актуальність теми полягає саме в тому, що таке явище як право на інформацію людини є основою прозорості політики та влади держави, державного устрою. Не досконале право на інформацію може дестабілізувати суспільство, а наслідки можуть досягти транснаціонального рівня.

Одним із основних прав і свобод громадян є попит на інформацію, яке включає в себе право вільно отримувати інформацію. Визначаються нами такі права на доступ до інформації: сталий механізм інфо-права, необхідність вільного доступу до даних (архівних, бібліотечних і музейних, інформаційних ресурсів); обов'язки держслужбовців інформувати громадян держави та засоби масової інформації про свою діяльність та свої рішення; здійснення держави та громади контролю за додержанням законодавства про інформацію; встановлення сталого устрою щодо правопорушення законів права про інформацію.

Метою дослідження є визначити характеристику прав людини, проаналізувати застосування прав людини в умовах боротьби з недосконалим законодавством в інформаційній сфері, а також кібербезпеку як питання міжнародного характеру.

Для досягнення поставленої мети досліджування вирішувалися такі **завдання**:

1. Дослідження права на інформацію: теоретик-правовий аналіз;
2. Визначення класифікації інформаційних прав і свобод людини;
3. Характеристика міжнародного права про забезпечення інформаційних прав людини;
4. Дослідження інформаційного законодавства європейських держав.

Предметом дослідження виступає класифікація прав людини, правові рамки міжнародного регулювання інформації в галузі прав

людини, юридична відповідальність за подання та не подання точної та вірної інформації суспільству.

Об'єкт дослідження права на інформацію суспільства

Методологічна основа дослідження. Дослідження проводилось із застосуванням таких методів пізнання як:

1. Порівняльно-правовий метод використовується для характеристики становлення прав людини та порівняння законодавства різних держав у інформаційній сфері;
2. Метод аналізу, який був використаний для поділу інформації на 2 блоки - теоретичний та практичний;
3. Історичний метод використовується для характеристики становлення прав людини.

Структура роботи обумовлена метою та предметом дослідження.

Робота складається з вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ПРАВА ЛЮДИНИ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СФЕРІ

1.1. Право на інформацію: теоретико-правовий аналіз

Сьогоднішній розвиток суспільства вимагає від органів законодавчої влади більш сучасних методів та поглядів на інформаційні права громадян України. Право на інформацію – це найголовніша умова існування демократії в соціумі та прозорості в державному апараті.

«У перекладі з латинської мови "інформація" (information) – це роз'яснення, уявлення», тут ми можемо зазначати саме про відомості довколишнього світу та устроїв. Але як варіант, ми дослідили саме те, використання, яке зазначається в енциклопедичному словнику: "інформація – це відомості, що передаються людьми усним, письмовим або іншим способом».

Раніше ми писали, що «Право на інформацію – це найголовніша умова існування демократичної держави...». Тому звернемо більшість своєї уваги саме на це визначення. «Демократія (або як говорять А. Кримський та С. Єфремов у академічному словнику 1924-1933 рр – «Народоправство» – це політичний режим, який заснований на рівному участі громадян у формуванні державної влади, вільного доступу, можливості вільного пошуку та поширення інформації» [1, с. 744].

Ст. 34 Конституції України, що ґрунтується на положеннях ст. 10 Конвенції про захист прав та основоположних свобод людини – гарантує право на доступ до офіційної інформації. Також, можемо звернутися до ст.19 Загальної декларації прав людини, ст. 18 та 19 Міжнародного пакту про громадянські політичні права. На сьогодні

інтеграція українського законодавства до європейських стандартів управління потребує створення відкритості функціонування державних органів, створення прозорих механізмів забезпечення прав громадян України у сфері інформаційного права.

Детально звернемося до Закону України «Про інформацію» і побачимо, що «інформацією вважається усі відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або зображені в електронному вигляді».

Науковець А.І. Марущака вважав «З метою визначення інформації як самостійного об'єкта цивільного права, визначення товарності інформації і типу зобов'язальних відносин інформацію можна класифікувати наступним чином:

- приватноправового характеру;
- публічно-правового;
- обігоздатна–необігоздатна;
- загальнодоступна – нерозкрита (з обмеженим доступом);
- приватна – офіційна;
- для комерційного використання – для вільного, звичайного, наукового, освітянського використання» [2, с. 16].

Теоретично ми можемо поділити на приватну (ті дані які особистістю приватної особи) та офіційну інформацію (ту яка саме є власність держави). Також з моменту оприлюднення Закону України «Про доступ до публічної інформації» у нашій країні з'явився такий термін як «Публічна Інформація». У цьому епізоді трактується таке визначення, що ці дані отриманні під час виконання суб'єктами владних повноважень.

«Поняття «публічна інформація» і поняття «офіційна інформація» – сумісні, за типом відношень понять – вони підпорядковані; поняття «публічна інформація» є підпорядковуючим

поняттям, поняття «офіційна інформація» – підпорядкованим» [3, с. 105–106].

О.І. Яременко: «Офіційна державна інформація – це «відомості, які виникають у процесі нормотворчої, поточної діяльності, цілеспрямованого збору та обробки інформації державними органами» [4, с. 92], «Офіційна правова інформація «охоплює комплекс різноманітних документованих відомостей, що мають юридичне значення в різноманітних сферах суспільної життєдіяльності» [5, с. 102], тобто офіційна інформація – це задокументована інформація надана та/або ж створена під час діяльності органів державних органів влади.

Термін «інформаційне суспільство» використовується для позначення суспільства, в якому більшість працівників зайняті виробництвом, зберіганням та реалізацією. Зазначимо, що це працює тільки у випадку, якщо суспільство усвідомлює пріоритетності інформації над іншим продуктом діяльності людини, тому що першоосновою всіх напрямків діяльності людини є інформація.

«Г. Єдербром, розглядаючи принципи доступу до офіційної інформації, офіційною інформацією вважає інформацію, яка перебуває у розпорядженні органів державної влади

Особливості офіційної інформації такі:

- в основі визначення лежить офіційний документ;
- походить тільки від органів державного самоуправління;
- включає в себе такі види інформації як: правова, статистична, екологічна» [6].

На теперішній час, ми можемо говорити про те, що забезпечення права громадян на публічну інформацію є досить складним питанням. Чинні закони України встановлюють порядки доведення

інформації до населення. Але, нема чітких форм відповідальності за правопорушення устрою доступу до чітких ресурсів.

Щоб не було даної проблематики 5 травня 2011 р. Президент України особисто підписав Указ № 547 «Питання забезпечення органами виконавчої влади доступу до публічної інформації», в якому визначено перелік першочергових завдань для органів влади щодо належного виконання вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Наступним кроком було те, що Кабінет Міністрів України саме рішенням від 2 березня та 18 травня 2011 р. уповноважує Державний комітет телебачення і радіомовлення України відповідальним за приведення чинного законодавства відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації». Ст. 5 Закону України «Про доступ до публічної інформації» визначає, що забезпечення доступу до інформації встановлюється шляхом:

- постійного оголошення інформації в офіційних друкованих виданнях, на офіційних веб-сайтах в мережі Інтернет, на інформаційних стендах;
- надання чинних даних за запитами інформації.

Ці схвалення є гарним внесок що до прозорості інформації, але зазначаємо, що досі не має чіткої відповідальності за неточне, не в термін оприлюднення інформації на офіційних порталах у мережі Інтернет, оновлення інформації про діяльність того чи іншого органу влади, внесення змін до існуючої в мережі платформи нормативно-правових актів, які вичерпали свою дію.

Встановлена адміністративна відповідальність у статті 212 КпАП України, а саме штрафи за неправомірну відмову в поданні інформації, несвоєчасному або в неповному обсягу надання, що саме не відповідає дійсності, у випадках, коли ця інформація мала бути

надана за запитом чи громадянина, чи юридичної особи. Тому суб'єкти права власності на інформацію, мають свої права на захист від заподіяння збитків в результаті навмисного та необережного знищення або підробки своїх (неправомірних) дій.

«Найбільш гострі дискусії тривали навколо визначення місця інформаційного права як сукупності правових норм у системі права України. Для вирішення цієї проблеми виникла необхідність науково-теоретичного обґрунтування предмета, методів правового регулювання інформаційного права, а також існування відносно відособленого законодавства щодо регулювання інформаційних відносин. Однак відсутність до 2008 року системного розуміння основних пріоритетів розвитку науки в галузі інформаційного права не дозволяла вирішувати зазначену та інші суміжні проблеми» [7, с. 20-24].

«Водночас були значно розширені напрями досліджень в галузі інформаційного права: – інформаційна сфера як об'єкт права; – методологія інформаційного права; – предмет, метод і система інформаційного права; – інформаційне законодавство та напрями його розвитку; – правовідносини в інформаційній сфері; – правові аспекти формування, розвитку, охорони та захисту інформаційних ресурсів; – державна політика та державне управління в інформаційній сфері; – правові засади організації та координації дій органів державної влади в єдиному інформаційному просторі України; – поняття та правовий режим інформаційних ресурсів; – правовий режим інформаційних технологій, інформаційних систем і мереж; – інформаційна безпека та її місце в системі забезпечення національної безпеки; – захист інформації з обмеженим доступом і прав на неї; – захист інформаційних систем і прав на них; – інформаційне право зарубіжних країн» [8].

Звернемо увагу на сусідню державу стосовно питання визначення поняття публічної інформації. Кароліна Мікса у своїй праці «У (польській) конституції термін "публічна інформація" не трактується, а його значення впливає із статутних положень, а також норм міжнародного права. В статті 61/4 Конституції було зазначено, що процедура надання інформації, зазначена в пункті 1 і 2 та визначаються статутами, а також в нормативно-правових актах Сейму та Сенату» [9].

«Трибунал зазначив, що, на додаток до широкого кола нормативних актів, конституція передбачає право громадян на доступ до інформації - як з точки зору групи суб'єктів, зобов'язаних забезпечити доступ. Публічна інформація - не може виключати уточнення ("Видаляти їх"), як особливостей, так і сфери діяльності суб'єктів, зміст та спосіб надання інформації» [10].

З цього ми можемо зрозуміти, що сьогодні забезпечення норм і прав громадян на доступ до публічної інформації є досить складним питанням міжнародного рівня.

Повертаючись до нашого питання ми повинні зазначити, що саме одним із основних прав і свобод громадян є попит на інформацію, яке включає в себе право вільно отримувати інформацію. Ми визначаємо саме такі права на доступ до інформації: сталий механізм інфо-права, необхідність вільного доступу до даних (архівних, бібліотечних і музейних, інформаційних ресурсів); обов'язки держслужбовців інформувати громадян держави та засоби масової інформації про свою діяльність та свої рішення; здійснення держави та громади контролю за додержанням законодавства про інформацію; встановлення сталого устрою щодо правопорушення законів права про інформацію.

Свобода права на інформацію – «поняття, що використовується для позначення групи прав і свобод, включаючи свободу вираження переконань (свобода слова), вільне функціонування засобів масової інформації (свобода друку), право суспільства на отримання від державних служб інформації, що має суспільне значення, свободу поширення інформації будь-яким законним способом. Свобода інформації не залежить від суб'єкту і способу її інформації: письмово, усно, друківано чи через Інтернет. Свобода інформації може бути обмежена для дотримання інших прав особистості (таємниця зв'язку, захист від втручання в особисте і сімейне життя), так і для захисту інтересів суспільства (обмеження в період дії надзвичайного або військового стану)» [11].

Буде доречним ще зазначити, що Ст. 46 Закону України «Про інформацію» інформує громадян щодо заборони зловживання правом : «Інформація не може бути використана для закликів до повалення конституційного ладу, порушення територіальної цілісності України, пропаганди війни, насильства, жорстокості, розпалювання расової, національної, релігійної ворожнечі, посягання на права та свободи людини».

1.2 Класифікація інформаційних прав і свобод людини

Інформаційні права людини – це гарантія державних органів для громадян мати можливість отримувати, використовувати та поширювати необхідно для життєдіяльності та роботи інформацію.

Ми не можемо не звернути увагу на те, що «усі права та обов'язки громадян є соціальним, а саме обумовлені соціумом, народом як за

методом дотримання так і змістом. З цього випливає, що « Без «несоціальних» прав людини (особи) існувати не може. «Стосовно ж так званих «громадянських» прав, то таке поняття (як і сам термін) природним чином асоціюється з правами саме громадян, тобто не всіх, не будь-яких людей, а лише юридичне визнаних громадян тієї чи іншої держави. Тому зазначене поняття не є тотожним поняттю особистих (точніше, особистісних або ж особових) прав людини» [12, с. 25].

«Класифікувати права людини слід насамперед за змістом (характером) людських потреб, що цими правами забезпечуються. Тоді класифікація останніх матиме такий вигляд:

- фізичні (життєві) права - це можливості людини, необхідні для її фізичного існування, для задоволення її біологічних, матеріальних потреб (зокрема, права на життя, фізичну недоторканність, безпечне довкілля, житло, соціальний захист);
- особистісні права - це можливості збереження, розвитку й захисту морально-психологічної індивідуальності людини, її світогляду та духовності (зокрема, права: на ім'я, честь та гідність, свободу думки і слова);
- культурні (гуманітарні) права - можливості збереження та розвитку етнічно-національної самобутності, доступу до знань та інших духовних здобутків людства, до їх засвоєння, використання та участі у подальшому примноженні (зокрема, права на освіту, користування надбаннями культури і мистецтва, наукову, технічну і художню творчість, авторські права);
- економічні права - це можливості людини реалізовувати свої здібності, здобувати своєю працею засоби для існування,

беручи участь у виробництві, розподілі й наданні матеріальних чи інших благ (зокрема, права на здобуття професії, вибір і здійснення трудової або іншої діяльності, сприятливі умови та справедливу оплату праці);

- політичні права - можливості людини брати участь у суспільному (державному й громадському) житті, впливати на діяльність різноманітних державних органів, а також громадських об'єднань, насамперед, політичного спрямування (зокрема, права на юридичну правосуб'єктність, участь у формуванні представницьких органів державної влади та місцевого самоврядування, у створенні та діяльності громадських об'єднань)» [13 с.168].

Доречно буде зазначити про інший підхід розгляду даного питання. Тому ж, звернемо свою увагу на кіберправа (кіберправа – це юридичні права громадян на спілкування в інтернеті, включаючи й ті які поділяються на особисті та державні):

«1. «Право на інформацію» та «інформаційні права» – поняття нетотожні. Поняття «інформаційні права і свободи людини та громадянина» є ширшим поняттям, оскільки охоплює не лише можливість «вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію будь-яким способом, на свій вибір» або навіть «можливість вільного одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації, необхідної для реалізації своїх прав, свобод і законних інтересів», а це усі права і свободи людини і громадянина, що мають інформаційний характер. 2. Інформаційні права і свободи людини та громадянина становлять цілісний екзистенціальний феномен, який можна пізнати виключно крізь призму їхніх системних властивостей, що проявляється у наявності прав і свобод інформаційного характеру у різних сферах

життєдіяльності суспільства. Тому доцільно говорити про інформаційні права і свободи людини та громадянина в екологічній сфері, економічній сфері, політичній сфері, управлінській сфері тощо, які корелятивно поєднані і в своїй інтегративній сукупності становлять систему інформаційних прав і свобод. Адже поява інших сфер життєдіяльності суспільства не змінює сутності цього феномена. Нині будь-які суспільні відносини проявляються через інформацію, інформаційну сферу. Можна стверджувати, що інформаційні права і свободи є в будь-якій сфері життєдіяльності суспільства. 3. Правові норми, визначаючи конкретний зміст прав і свобод людини та громадянина, не дають їх вичерпного переліку. Розвиток міжнародного та національного законодавства, юридичної доктрини сприяє перманентному розширенню спектру прав і свобод людини та громадянина» [14].

Положення які знаходяться в Конституції України містять в собі данні відносно прав і свобод. Наприклад, статті 21, 23, 24, 35, та 53. Але ж, ми вважаємо, що треба нагадати про те, що кіберправо є досить новою галуззю права і на сьогоднішній момент ще потребує розвитку та доопрацювань. Але ми можемо точно говорити про те, що епоха вседозволеності в інтернеті все ж таки проходить.

«Одним зі способів реалізації прав є електронна петиція – офіційне звернення (колективне чи індивідуальне) з вимогою, пропозицією чи скаргою до відповідних суб'єктів (уточнення – органів державної влади і органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності, об'єднань громадян або посадових осіб) через офіційний веб-сайт органу, якому вона адресована, або веб-сайт громадського об'єднання, яке здійснює збір підписів на підтримку електронної петиції. Залежно від характеру свободи, відбитої в правах або

юридичних свободах, розрізняють негативні і позитивні права і свободи людини і громадянина, що відображає позитивні та негативні аспекти свободи» [15, с. 56].

Ми вважаємо, що право на інформацію також повинно враховуватись в цю класифікацію. «Позитивні права людини фіксують обов'язки держави, осіб і організацій надати громадянину ті або інші блага, здійснювати певні дії (право на соціальне забезпечення, право на інформаційний запит та звернення тощо). Негативні права визначають обов'язки держави та інших людей стримуватися від тих або інших дій у ставленні до особи (наприклад, обов'язок надавати достовірну екологічну інформацію чи інформацію про продукти харчування). За характером суб'єктів розрізняють: права громадян держави; права іноземців; права осіб без громадянства; права осіб із подвійним громадянством» [16, с. 160]. «Інформаційні права і свободи, належать усім категоріям фізичних осіб. Наприклад, право на доступ до правової інформації – законодавства України – мають усі особи незалежно від їхньої громадянської належності. За соціальним статусом: права людини, що належать суб'єкту від народження та гарантуються суспільством; права громадянина, які надаються, гарантуються та охороняються державою, до якої належить особа» [17, с. 161].

Розглянемо більш детально види (класифікація) інформаційних прав і свобод громадянина України:

1. Таємниця особистого листування, телефонних переговорів та іншого види комунікації (ст.31 «винятки можуть бути встановлені лише судом у випадках, передбачених законом, з метою запобігти злочинів чи з'ясувати істину під час розслідування кримінальної справи, якщо іншими способами одержати інформацію неможливо»);

- 2 Надання привілей недоторканності персональних даних (ст.32 "...не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини");
- 3 Право на не втручання в особисте життя, завдяки збиранню, зберігання та використанню інформації без згоди власника (ст. 32: це відноситься до відомостей, що "не є державною або іншою захищеною законом таємницею");
- 4 Надання тільки достовірної інформацію, щодо довколишнього середовища (ст. 50: "...така інформація ніким не може бути засекречена");
- 5 Право кожної особи на одержання грамотної юридичної допомоги (ст. 59: "...у випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно").

Стаття 7 Закону України «Про інформацію» тлумачить про охорону права на інформацію таким чином:

«1. Право на інформацію охороняється законом. Держава гарантує всім суб'єктам інформаційних відносин рівні права і можливості доступу до інформації.

2. Ніхто не може обмежувати права особи у виборі форм і джерел одержання інформації, за винятком випадків, передбачених законом. Суб'єкт інформаційних відносин може вимагати усунення будь-яких порушень його права на інформацію.

3. Забороняється вилучення і знищення друкованих видань, експонатів, інформаційних банків, документів з архівних, бібліотечних, музейних фондів, крім встановлених законом випадків або на підставі рішення суду.

4. Право на інформацію, створену в процесі діяльності фізичної чи юридичної особи, суб'єкта владних повноважень або за кошти фізичної чи юридичної особи, Державного бюджету України, місцевого бюджету, охороняється в порядку, визначеному законом».

Вагомий внесок зробило Рішення Конституційного Суду України у справі про офіційне тлумачення положення частини першої статті 7 Цивільного кодексу України (справа про поширення відомостей) від 10 квітня 2003 р., Рішення КСУ у справі щодо офіційного тлумачення ст. 3, 23, 31, 47, 48 Закону України "Про інформацію" та ст. 12 Закону України "Про прокуратуру" (справа К.Г.Устименка) від 30 жовтня 1997 р. та Цивільний кодекс України.

Право на інформацію дуже чітко перетинається з правом на свободу світогляду і віросповідання та правом на освіту. Ст. 34 Конституції, на нашу думку, це великий крок до створення прозорості, захищеності, конкретизацію наведених положень частиною 3 статті 15, яка обмежує заходи стосовно з свободи слова в засобах масової інформації. Саме це є гарантією духовної та творчої свободи, та не є чимось обмеженою. Стаття гарантує доступ до масової інформації організаціями, партіями, місіями або ж середньостатистичний громадянин - ніхто не може примусити змінити Ваш погляд та Ваші переконання.

Звернемося з цим питанням до конституційного права Польщі, однією з Європейських країн «Інформація регулюється Конституційним трибуналом до регламенту ст. 51 Конституції і розуміється як надання кожній людині свободи визначати сферу доступу до знань для інших про себе. Слід зазначити, що, всупереч буквальному формулюванню, автономія, що розуміється таким чином, включає не лише аспект контролю над даними, але й обмежує доступ до даних. Конфіденційність інформації, в свою

чергу, визначається як аспекти, що стосуються інформації відповідно до ст. 47, а також ст. 51 Конституції. Інформаційна ідентичність полягає у контролі над інформацією, яка є важливою для окремоті людини. А закон про захист персональних даних впливає із законодавства Європейського Союзу» [18, с.2].

«Право на захист приватного життя, залежно від прийнятих припущень, захищає різні інтереси особистості, такі як її індивідуальний розвиток, цілісність, сімейне життя сексуальний та репродуктивний вибір або безперешкодне задоволення з її боку свободи та права» [18, с.3].

У цьому порівняльно-правовому аналізи ми маємо змогу побачити, що право на інформацію в різних країнах має спільну класифікацію та спільні зони правового захисту та дії.

РОЗДІЛ 2

НОРМАТИВНО ПРАВОВА ОСНОВА ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРАВОВІДНОСИН

2.1 Міжнародне право про забезпечення інформаційних прав людини

Міжнародне право інформаційних прав людини – це є галузь міжнародного права, яка спрямована саме на захист прав людини на усіх локальних видах (наприклад, міжнародному, регіональному та національному рівнях) саме у сфері кібербезпеки. Ця система містить в собі дві категорії правових норм:

1. М'якого права (це ті, що носять рекомендаційний характер)
2. Обов'язкового характеру (це ті, що закріплені у відповідних міжнародних договорах).

До першого типу ми можемо віднести Рекомендації Кабінету міністрів Ради Європи (Рекомендації Комітету Міністрів країнам-членам (2000) № 13 стосовно європейської політики доступу до архівів, № 2 (2002) про доступ до офіційних документів.) До другого типу - Оргузьку конвенцію, Конвенцію Ради Європи про автоматизовану обробку персональних даних, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права та Європейську Конвенцію про захист прав людини та основних свобод.

Ми повинні зазначити риси нормативно-правового устрою кібербезпеки людини. «Такими особливостями є принципи свободи самовираження та ідеологічного різноманіття, які виступають як правова основа вільного інформаційного обміну, можливість встановлення обмежень інформаційних прав, лише у випадках загрози правовим цінностям, посягання на які у сфері

інформаційного обміну вважається за вираз нетерпимості. Обмеження, у даному випадку, є заборонами на розповсюдження певного виду інформації залежно від її змісту (тематики або вироблюваного негативного соціального ефекту)» [19].

Перелік інформаційних прав людини закріплений у Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р та інших документах Ради Європи. «До першої групи відносяться права і свободи, пов'язані із свободою вираження поглядів, яка згідно із ЄКПЛ включає свободу дотримуватися своїх поглядів, одержувати і передавати інформацію та ідеї без втручання органів державної влади і незалежно від кордонів» [20, ст. 10]. Ми можемо привести яскравий приклад – праця ЗМІ, яка з однієї сторони необхідна для забезпечення людей до інформації, а з другої є основою демократичного суспільства, символом прозорості. «Публічний інтерес у положеннях ЄКПЛ забезпечується шляхом визначення випадків можливого обмеження інформаційних прав людини зі сторони держави, наприклад, обмеження в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності, громадської безпеки, економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, охорони здоров'я чи моралі, підтримання авторитету і безсторонності суду» [20, ст. 8.2; 10.2]. Але ж, саме роль ЗМІ може бути достатньо негативною, якщо є зловживання свободою інформації. Наприклад:

1. Порушення прав свободою слова через порушення честі та гідності;
2. Порушення прав свободою слова через при розпалюванні расової, національної, релігійної війни;
3. Порушення права на інформаційну приватність.

Аналізуючи все вище прописане витікає питання з приводу балансу між публічними та приватними інтересами. Саме Європейський Союз з прав людини є цим маятником. Для того, щоб баланс між конфліктами все ж таки був й між ускладненими питаннями суб'єктів інформаційних правовідносин використовується зазначений у ЄКПЛ критерій «необхідності у демократичному суспільстві», котрий був вирішальним етапом у вирішенні більшості відомих справ (наприклад, «Санді Таймс» проти Сполученого Королівства, Лінгенса проти Австрії, Угорського союзу громадських свобод проти Угорщини, Аманн проти Швейцарії). Також важливим є значимість інформації, яка була поширеною. Так у справі «Санді Таймс» проти Великобританії ми це можемо наявно розглянути. Ми можемо наголосити, що така ситуація є важливою, при захисті інфо-прав осіб, які напряду пов'язані із політикою. Так зазначає ЄСПЛ: «межі допустимої критики є ширшими, коли вона стосується власне політика, а не приватної особи». Положення конвенції захищати усіх однаково, однак у випадку держслужбовців «вимоги такого захисту мають розглядатися у зв'язку з інтересами відкритого обговорення політичних питань» [21, п. 42].

«Публічний інтерес у положеннях ЄКПЛ забезпечується шляхом визначення випадків можливого обмеження інформаційних прав людини зі сторони держави, наприклад, обмеження в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності, громадської безпеки, економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, охорони здоров'я чи моралі, підтримання авторитету і безсторонності суду» [22, ст. 8.2; 10.2]. Так, ми робимо висновок, що громадяни мають право на приватне листування, невтручання в особисте життя при одній умові, що це не

несе загрози соціуму, у тому числі державі. Тому доречним буде звернути увагу на таке формулювання: «Діяльність національних та міжнародних інституцій із забезпечення прав людини полягає у вжитті заходів, покликаних створити умови для належної реалізації, охорони та захисту цих прав» [23].

Розглянемо як транслюють міжнародне право про забезпечення інформаційних прав людини у законодавстві Польщі.

«Гарантовано ст. 61 Конституції Польщі, право на публічну інформацію є одним з основних інструментів, що дозволяє громадянам будувати громадянське суспільство та здійснювати безпосередній вплив на державні справи. Інформований громадянин - це свідомий виборець та ефективний активіст. Тому Правозахисник ретельно стежить за тим, як державні органи поважають принцип відкритості, та вживає заходів у окремих випадках, що мають важливе значення для вдосконалення стандартів реалізації права на публічну інформацію в Польщі» [24].

Ми не можемо стверджувати, що дуже сильно відрізняється наше законодавство в сфері інформації від країни яка є в Євросоюзі. Але ж наведемо приклад пов'язаний з епідеміологічною ситуацією COVID-2019. Данна ситуація не прописана в українських інфозаконах. (Інфозакон (у розм.) – це закони які стосуються лише кібербезпеки та пов'язані тим чи іншим чином з правом на інформацію).

«Правознавство адміністративних судів відіграє ключову роль у формуванні широко зрозумілого доступу до публічної інформації в нашій країні (у Польщі). На думку Захисника прав людини, органи державної влади повинні діяти таким чином, щоб передача справи до суду була крайнім засобом для громадянина. Прес-секретар, на базі законодавства вирішив скасувати закон COVID, який ввів можливість розкриття публічної інформації для адміністрації

протягом перших місяців епідемії інформації, так і законодавства. В останньому випадку варто зазначити, що, серед іншого, в результаті заяв омбудсмена законодавець вирішив скасувати закон COVID, який ввів можливість розкриття публічної інформації для адміністрації протягом перших місяців епідемії» [24].

«Уповноважений з прав людини вважає, що доступ Сейму до польських громадян є ключовим для повного впровадження принципу демократичної правової держави. справа про відмову в наданні доступу TVP S.A. інформація про виробничі витрати програми "Вторгнення", яка порушує права ЛГБТ - омбудсмен долучився до провадження у провінційному адміністративному суді у Варшаві після скарги Кампанії проти гомофобії. До справи також були залучені Польське товариство з боротьби з дискримінацією та Польська громадська мережа Watchdog. Суперечка стосувалася того, чи можна класифікувати інформацію про витрати на створення програми з метою захисту комерційної таємниці. РО (громадянська платформа) разом з неурядовими організаціями вказали, що TVP (TVP Polonia (TVP Польонія, до 2003 року — TV Polonia) — міжнародний канал громадського телебачення Польщі Telewizja Polska) S.A. виконує державні завдання у формі громадської місії та витрачає кошти з передплати. Він не продемонстрував, як розкриття вартості виробництва Інвазії може вплинути на її позицію на ринку. WSA скасував рішення TVP. Судове рішення не є остаточним. На думку захисника, це питання має ключову перспективу з точки зору здійснення соціального контролю за діяльністю громадських ЗМІ і те, як вони створюють публічну дискусію» [24].

Якщо проаналізувати вказанні данні законодавства можна зробити такий висновок, що на даний момент на міжнародному законодавчому рівні у інших країнах та в Україні вже встановлено

заборону поширювати "негативну інформацію" (тобто, інформацію, що містить пропаганду насильства, порнографії, інших кримінально караних діянь), а також передбачено відповідальність за її поширення.

2.2 Інформаційне законодавство європейських держав

Європейський Союз та держави які входять в його склад мають гарний досвід законодавчого та проектного розвитку інформаційної категорії суспільства «Дещо умовною точкою відліку тут, очевидно, можна вважати появу у 1994 році документа-рекомендації для Європейської Ради – «Європа і глобальне інформаційне суспільство» (Recommendations to the European Council “Europe and the global information society”), підготовленого групою експертів під головуванням Мартіна Бангеманна і відомого нині як «доповідь Бангеманна» [25].

Дуже гарно висловився національний інститут стратегічних досліджень в аналітичній доповіді: «Вивчення досвіду Європейського Союзу в галузі нормативно-проектного забезпечення розвитку ІС є особливо важливим для України, оскільки: 1) наша держава остаточно обрала курс на євроінтеграцію; 2) національна стратегія розвитку інформаційного суспільства знаходиться на стадії формування. Бувши одним зі світових лідерів у сфері розвитку та впровадження ІКТ, Королівство Швеція продовжує приділяти значну увагу розвитку інформаційної галузі, у тому числі її нормативно-проектному забезпеченню. У країні існує:

- добре апробована інституційна модель регулювання інформаційної сфери з чітким розподілом повноважень та сфер відповідальності;

- сучасна законодавча база, що має давні демократичні традиції та/або використовує кращі регуляторно-правові надбання ЄС;
- одна з кращих у світі систем е-урядування та надання е-послуг.

Федеративна Республіка Німеччина, у порівнянні з іншими європейськими країнами, надає перевагу в сфері регулювання ІКТ розвитку співробітництва і державно-приватного партнерства, уніфікації стандартів та конвергенції технологій. Закон про електронний уряд спрямований на відкриття якнайширшого доступу до обміну електронною документацією та інших послуг, підвищення їх якості, скасування правових перешкод. У Німеччині існує велика кількість відповідальних за різні сфери ІКТ державних органів, що значною мірою уповільнює процес координації, погодження, прийняття та реалізації рішень. Цікавим є досвід інституту ІТ уповноважених у складі федеральних законодавчих, виконавчих та судових органів, що дозволяє враховувати їх специфіку. В Австрії у сфері інформаційного суспільства держава відіграє в основному координаційну та регулятивну роль. Водночас в країні діє солідне та добре продумане законодавство, що складається, насамперед, з Закону про електронний уряд, Закону про електронний підпис та Закону про порядок адміністративних процедур, а також великого корпусу інших нормативно-правових актів. Особлива увага приділяється розбудові систем електронного урядування, існує система стимулювання ІТ-індустрії. Країна належить до світових лідерів за показниками е-урядування та е-демократії. Республіка Польща має розвинуту централізовану систему державних профільних інституцій зі значним бюджетом, а також цілий спектр проектів та програм, що реалізуються паралельно, за відсутності ретельно продуманої стратегії з чіткою шкалою пріоритетності й

оптимальної послідовності їх втілення. Це можна вважати однією з ключових причин порівняно скромних результатів державної роботи з розвитку інформаційного суспільства: доступ до мережі Інтернет, так само як і інші основні показники е-готовності, залишається в республіці на досить низькому рівні» [26].

Звернемося до досвіду Польщі. Даним питанням опікується Міністерство управління та цифрування (Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, MAC), створене у 2011 р. [27] «департамент розвитку інформаційного суспільства опікується насамперед такими сферами діяльності:

- 1) координація проектів, пов'язаних з розвитком інформаційного суспільства інститутів, які виконують державні завдання і державні ініціативи;
- 2) обробка питань, пов'язаних з фінансуванням інвестицій у розвиток інформаційного суспільства від зовнішніх ресурсів;
- 3) проведення рекламних заходів та розповсюдження інформації в галузі інформаційного суспільства та комп'ютеризації держави;
- 4) опрацювання питань, пов'язаних із запобіганням «цифрового виключення» (цифрових розривів) та використання інформаційних технологій в інформаційному суспільстві;
- 5) проведення освітніх заходів стосовно реалізації сучасних рішень і побудови інформаційного суспільства;
- 6) міжнародне співробітництво у сфері інформаційних послуг, зокрема з діяльності, пов'язаної з координацією та моніторингом реалізації «Порядку денного» для Європи;
- 7) створення механізмів вирішення завдань у сфері інформаційного суспільства в поточному і наступному фінансових перспективах Європейського Союзу;

- 8) адміністративне обслуговування і технічні ініціативи в галузі інформаційного суспільства;
- 9) наочна законодавча діяльність щодо інформаційного суспільства;
- 10) проектування, розробки та оцінки стратегічних напрямків і програм у галузі інформаційного суспільства, в тому числі координації та моніторингу реалізації «Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Польщі до 2013 року»;
- 11) розроблення та підготовка пропозицій щодо змін у стратегії розвитку інформаційного суспільства;
- 12) створення політики широкого доступу до публічної інформації та її повторного використання, а також забезпечення основи для будівництва «відкритого уряду»;
- 13) ініціювання проектів, пов'язаних з будівництвом інформаційного суспільства;
- 14) координація проектів стосовно надання доступу до публічної інформації та суспільних ресурсів» [28].

На сьогоднішній день Міністерство цифрування Польщі працює над створенням таких проектів:

1. Державна програма розвитку інтегрованої інформаційної системи про нерухомість [29];
2. Цифрування – проект переходу на цифрове телебачення в рамках інформаційно-освітньої програми Міністерства зв'язку, Закон DZ.U.2011.153.903 від 30 червня 2011 року «Про здійснення цифрового наземного телебачення» [30].

Також, Польський уряд постановив трирівневу Національну систему безпеку кіберзагрози в країні:

1. Рівень I – рівень координації – міністр, відповідальний за інформатизацію;

2. Рівень II – реакція на комп'ютерні інциденти: а. Реакція Уряду на інцидент в області комп'ютерної безпеки б. Відомчі центри управління безпекою в ІКТ-мережах та відповідними послугами, виконання завдань у військовій сфері,
3. Рівень III – рівень реалізації – виконавчі комітети, відповідальні за індивідуальні системи ІКТ [31].

Але варто додати, що на відміну від численних державних проєктів кіберзахисту, вільний вихід у мережу Інтернет та показники освіченості інформаційних систем залишається на досить низькому рівні.

Цікаво, ще було б запозичити досвіду саме у Швеції.

Швеція – передова, високорозвинута індустріальна країна з добре розвинутим сільським господарством, а економіка відзначається високим ступенем концентрації виробництва і капіталу. Але, кібербезпека також розвинута на високому рівні, що до речі, дуже імпонує саме цій державі та не викликає подиву.

Більш детально розглянемо електронне врядування, яке бере початок розроблення ще в 1997 році. Саме тоді уряд держави організував проєкт Government eLink (GeL) котрий забезпечив безпеку обміну між урядовими установами та їх клієнтами. Далі було створено у вересні 2000 року «Публічний електронний форум» (Public eForum) – кооперативна рада урядових агентств. А далі входить в дію портал електронного уряду – sverige.se. А у січні 2006 р. створюється Шведське агентство адміністративного проіснувало до 2008 р.). У березні 2009 р. на зміну Агентству Швеція створює саме Делегацію електронного уряду, склад котрого включає в себе керівництво та координація розвитку електронного уряду.

«Кожного року ООН публікує дослідження стану електронного врядування у країнах світу разом із спочатку Індексом готовності у

даній сфері (EGovernment Readiness Index), пізніше – Індексу розвитку даної сфери - E-Government Development Index (EGDI). У 2014 р. серед європейських держав найвищі місця посідають Франція (4-е місце), Нідерланди (5-е), Великобританія (8-ме), Фінляндія (10), Іспанія (12), Норвегія (13), Швеція (14), Естонія (15), Данія (16), Ісландія (19), Німеччина (21). Україна опинилася лише на 87-му місці. Гірші показники по Європі тільки у КЮР Македонія (96) та Боснії та Герцеговини (97)» [32].

Тому ж, давайте, звернемо нашу увагу на досвід Німеччини.

Німеччина представила «Програму дій у сфері інформаційного суспільства у Німеччині до 2006 р.» Цілі програми зазначили саме такі: вдосконалення сталого устрою у цій сфері і подальшу розбудову інноваційних послуг в державному та приватному секторах. Вже тоді серед ключових цілей федеральний уряд відзначав розвиток наступних пріоритетних сфер:

- економіка в електронній сфері;
- освіта та наука на високому рівні цифрової сфери;
- уряд в електронному доступі, що тягне за собою довіру до Інтернету (особливо громадян похилого віку);
- eHealth (використання електронних приладів у сфері медицини й охорони здоров'я, аналог).

Першим кроком держави було створено погодження наприкінці 2007 р. концепції «Федеральне регулювання ІТ» [33].

У 2010 році вище перелічені питання вивели державу на новий рівень. З'явилась необхідність впровадження концепції електронного уряду. 24 вересня 2010 р. Рада ввела в дію «Національну стратегію з питань електронного уряду» [34], на підставі чого уряд погодив розвиток електронного адміністрування

через Інтернет. Ця стратегія базується на Мальмській декларації Європейського Союзу від 18 листопада 2009 р.

Далі було прийнято Закон від 25 червня 2013 року із внесенням змін до додаткових норм [35], який зазначає, що органи державного управління зобов'язані відкрити доступ наявності електронної документації, навіть у тих випадках, коли документ захищений електронним підписом.

Наступним етапом було створення пошти для функціонування електронних служб у 2011 році це ще й закріпили «Законом щодо регулювання De-Mail-служб, а також із внесення змін до додаткових норм» [36]. Відповідає та підтримує цей проект Міністерство внутрішніх справ Федерації. (На сьогоднішній день Німеччина має 4 акредитовані організації зі сфери безпеки).

Слід зазначити, що не вся інформація є доступною. «Закон не має впливу на сферу кримінального переслідування, переслідування та притягнення до відповідальності за порушення правил, правової допомоги іншим державам у кримінальних та цивільних справах, у боротьбі з контрабандою» [37].

Кращою спробою перевірити та дати оцінку нормативно-проектної роботи сфери ІКТ у Німеччині став моніторинг під назвою «Законодавче регулювання доступу до інформаційного суспільства». Саме у 2012 році отримало доручення провести перевірку Бюро оцінки технічних наслідків при Німецькому Бундестагу (Büro für Technikfolgen-Abschätzung beim Deutschen Bundestag (TAB))

На нашу думку деякий досвід треба перейняти у Німеччини, але ж зазначимо, що ця держава демонструє середні показники у сфері електронного урядування між держав, що входять у склад Європейського Союзу згідно з постійною статистикою та

аналітикою ЄС «Порівняльна оцінка стану електронного урядування» (eGovernment Benchmark) [38].

Хоча, ми можемо зазначити, що Україна стала першою державою, що ввела електронні документи (такі як, паспорт, свідоцтво про народження, водійське посвідчення, студентський квиток та ін. в електронному додатку «Дія»). «Україна – одна з перших у світі, що реалізувала цифровий паспорт у смартфоні. Проте, ми маємо найбільш повний перелік життєвих ситуацій, коли українці можуть застосовувати цифровий паспорт і не турбуватися про наявність при собі паперового чи пластикового аналогу. Наша мета, щоб згодом людині взагалі не довелося більше носити з собою документи, а всі вони були доступні в смартфоні» [39], – зауважує Віце-прем'єр-міністр – Міністр цифрової трансформації Михайло Федоров. Додаток регулює постанова від 15 квітня 2020 року № 278 «Про реалізацію експериментального проекту щодо застосування паспорта громадянина України у формі картки в електронному вигляді та паспорта громадянина України для виїзду за кордон в електронному вигляді» [40].

Серед основних напрямів упорядкування та регулювання інформаційних відносин, які складають правове поле інформаційного законодавства Європейських держав, можна виділити наступні:

- становлення правового режиму формування і використання національних інформаційних ресурсів щодо збирання, зберігання, використання, поширення інформації та обробки даних. Окрім випадків передбачених Законом конкретної країни;
- створення системи юридичних процедур реалізації конституційних прав громадян, охорони та захисту їх

безпеки, прав і свобод в інформаційній сфері та персональних даних в інформаційно-комп'ютерних системах і базах даних. Окрім держав, в яких громадяни мають право надавати інформацію про себе в електронних ресурсах вибірково;

- забезпечення умов для розвитку гарантій, охорони й захисту власності на інформаційні ресурси, інформаційні технології та інформаційні послуги;
- забезпечення сумісності та взаємодії державних та регіональних інформаційно-комп'ютерних систем і мереж в єдиному інформаційному просторі країни;
- пошуку балансу між правами та свободами людини та потребами суспільства і держави у захищеності інформаційного суверенітету та інформаційної безпеки

ВИСНОВКИ

На сучасному етапі розвитку держави суспільство вимагає від органів законодавчої влади більш сучасних методів та поглядів стосовно кібербезпеки громадян України.

1. Вивчаючи права на інформацію ми прийшли до такого висновку, що Теоретично ми можемо поділити на приватну (ті дані які особистістю приватної особи), офіційну інформацію (ту яка саме є власність держави) та публічну (дані які отриманні під час виконання суб'єктами владних повноважень). Розглянули «особливості офіційної інформації:

- в основі визначення лежить офіційний документ;
 - походить тільки від органів державного самоуправління;
- включає в себе такі види інформації як: правова, статистична, екологічна
- включає в себе такі види інформації як: правова, статистична, екологічна» [6].

І можемо казати про те, що забезпечення права громадян на публічну інформацію є досить складним питанням. Чинні закони України та інших держав встановлюють порядки доведення інформації до населення. Але, нема чітких форм відповідальності за

правопорушення устрою доступу до чітких ресурсів. Та й взагалі у деяких країнах навіть нема чіткого визначення термінології стосовно інформаційного право забезпечення.

Кіберправо – це юридичні права громадян на спілкування в інтернеті, включає й ті які поділяться на особисті та державні

2. Закінчивши роботу над поданням класифікації ми досягли такої думки, що класифікація повинна виглядати таким чином: життєві, особисті, гуманітарні, економічні та політичні права. «Право на інформацію» та «інформаційні права» – поняття нетотожні. Поняття «інформаційні права і свободи людини та громадянина» є ширшим поняттям, оскільки охоплює не лише можливість «вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію будь-яким способом, на свій вибір» або навіть «можливість вільного одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації, необхідної для реалізації своїх прав, свобод і законних інтересів», а це усі права і свободи людини і громадянина, що мають інформаційний характер. 2. Інформаційні права і свободи людини та громадянина становлять цілісний екзистенціальний феномен, який можна пізнати виключно крізь призму їхніх системних властивостей, що проявляється у наявності прав і свобод інформаційного характеру у різних сферах життєдіяльності суспільства. 3. Правові норми, визначаючи конкретний зміст прав і свобод людини та громадянина, не дають їх вичерпного переліку. Розвиток міжнародного та національного законодавства, юридичної доктрини сприяє перманентному розширенню спектру прав і свобод людини та громадянина» [14].

3. Характеризуючи міжнародне право про забезпечення інформаційних прав людини в роботі ми говоримо про те що, система права містить в собі категорії таких норм: м'яке

(Рекомендації Комітету Міністрів країнам-членам (2000) № 13 стосовно європейської політики доступу до архівів, № 2 (2002) про доступ до офіційних документів.) та обов'язкове (Оргузьку конвенцію, Конвенцію Ради Європи про автоматизовану обробку персональних даних, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права та Європейську Конвенцію про захист прав людини та основних свобод.) Також в роботі нами були зазначені рими кібербезпеки людини. «Такими особливостями є принципи свободи самовираження та ідеологічного різноманіття, які виступають як правова основа вільного інформаційного обміну, можливість встановлення обмежень інформаційних прав, лише у випадках загрози правовим цінностям, посягання на які у сфері інформаційного обміну вважається за вираз нетерпимості. Обмеження, у даному випадку, є заборонами на розповсюдження певного виду інформації залежно від її змісту (тематики або вироблюваного негативного соціального ефекту)» [19]. Стосовно ЗМІ потрібно наголосити на тому, що їх роль може бути достатньо негативною, якщо є зловживання свободою інформації. Наприклад:

- 1.Порушення прав свободою слова через порушення честі та гідності;
2. Порушення прав свободою слова через при розпалюванні расової, національної, релігійної війни;
- 3.Порушення права на інформаційну приватність.

4. У науковій роботі ми багато уваги приділяли Польщі як альтернативному європейському законодавству, тому зрозуміли, що питанням стосовно засобів масової інформації у них опікується Міністерство управління та оцифрування (Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, MAC), створене у 2011 р. Цікавим та не повторимо у цій державі є трирівнева національна кібербезпека:

«Рівень I – рівень координації – міністр, відповідальний за інформатизацію;

Рівень II – реакція на комп'ютерні інциденти: а. Реакція Уряду на інцидент в області комп'ютерної безпеки б. Відомчі центри управління безпекою в ІКТ-мережах та відповідними послугами, виконання завдань у військовій сфері,

Рівень III – рівень реалізації – виконавчі комітети, відповідальні за індивідуальні системи ІКТ» [31].

Ми зазначаємо, що Україна стала першою державою, що ввела електронні документи (такі як, паспорт, свідоцтво про народження, водійське посвідчення, студентський квиток та ін. в електронному додатку «Дія»). Але, дотримуємось думки, що багато досвіду треба перейняти у Німеччини, Швеції та інших передових державу сфері забезпечення права на інформацію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Юридична енциклопедія. К., 1998. Т. 2. 744 с.
2. Марущак А.І. Інформаційне право України : підручник А.І. Марущак. К.:Дакор, 2011. 456 с.
3. Погорілецька А.В. Нормативно-правове регулювання права громадян на офіційну інформацію в Україні, актуальні питання, проблеми та перспективи розвитку гуманітарного знання в сучасному інформаційному просторі: національний та інтернаціональний аспекти : збірник наукових праць. за заг. ред. к. філос. н. М.А. Журби Частина IV. Луганськ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2011. С. 104 - 108.
264 с.
4. Яременко О.І. Офіційна державна інформація в Україні : поняття та право на доступ. О.І. Яременко. Підприємництво, господарство і право. 2005. № 8. С. 89–92.
5. Яременко О.І. Офіційна правова інформація в Україні : поняття, класифікація, джерела. 2005. № 10. С. 101–102.
6. Єдербром Г. Принципи доступу осіб до офіційної інформації [Електронний ресурс] Режим доступу:

<http://www.lawyer.org.ua/?d=225&i=&w=r> (Дата звернення: 10.03.2021)

7. А.І. Марущак. Інформація і право: науковий журнал. 2011. № 1(1). С. 20-24. (К. : НДЦПІ НАПрН України).

8. Пилипчук В.Г., Історичні аспекти розробки і впровадження наукової спеціальності 12.00.13 "Інформаційне право; право інтелектуальної власності" [Електронний ресурс] Режим доступу:

http://ippi.org.ua/sites/default/files/3_1.pdf (Дата звернення: 10.03.2021)

9. Karolina Miksa Konstytucyjność ustawowego wyznaczenia zakresu pojęcia

informacja publiczna с. 89 [Електронний ресурс] Режим доступу: https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Prawo_do_informacji (Дата звернення: 13.03.2021)

10. Так ТК w wyroku z dnia 16 września 2002 r. o sygn. K 38/01. (Дата звернення: 15.03.2021)

11. Свобода інформації. Энциклопедичний словник економіки та права. 2005.

12. Кормич Б. А. Інформаційне право : підручник Рекомендовано МОН України для вищих навчальних закладів. Б. А. Кормич. Х.: Бурун і К, 2011. – 334 с (с.25)

13. Римаренко Ю. І. Ю. С. Шемшученко, Т. Вюртенбергер, Ю. М. Грошевой, К. В. Балабанов. Приватне життя і поліція. Концептуальні підходи, теорія та практика. 2006 р – 738 с.

14 . Собків Я. М. Класифікація інформаційних прав і свобод людини та громадянина [Електронний ресурс] Режим доступу : <http://goal-int.org/klasifikaciya-informacijnix-prav-i-svobodlyudini-ta-gromadyanina/> (Дата звернення: 13.03.2021)

15. Берлін І. Дві концепції свободи. Сучасна політична філософія: Антологія упоряд. Я. Кіш; пер. з англ. К.: Основи, 1998. С. 56–113.
16. Теорія держави і права. Академічний курс : підручник за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. К. : Юрінком Інтер, 2006. – 688 с.
17. Теорія держави і права. Академічний курс : підручник за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. К. : Юрінком Інтер, 2006. – 688 с.
18. Katarzyna Łakomiec "Prawo do ochrony prywatności" Режим доступу : <https://www.wpia.uw.edu.pl/uploads/media/5d98c8180784e/autoreferat.pdf?v>
- (Дата звернення: 13.03.2021)
19. Про інформацію : Закон України від 02.10.92 р. № 2657-ХІІ. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1992. № 48. Ст. 650
20. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. [Електронний ресурс] База даних «Законодавство України». – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_004
- (Дата звернення: 14.03.2021)
21. Справа Європейського суду з прав людини Лінгенс проти Австрії (Lingens v. Austria) [Електронний ресурс] База даних «Законодавство України». Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=980_066
- (Дата звернення: 14.03.2021)
22. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. [Електронний ресурс] База даних «Законодавство України». – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_004
- (Дата звернення: 15.03.2021)
23. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник. Пер. з рос. –

Харків: Консум, 2001. 656 с

24 <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/miedzynarodowy-dzien-prawa-do->
(Дата звернення: 16.03.2021)

25. Аналітична доповідь/ Європейський досвід нормативно-проектного забезпечення розвитку інформаційного суспільства: висновки для України

[Електронний ресурс] // <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2015-02/Gnatyuk-59546.pdf> (Дата звернення: 15.03.2021)

26. Національний інститут стратегічних досліджень. аналітична доповіді [Електронний ресурс] <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2015-02/Gnatyuk-59546.pdf>
(Дата звернення: 18.03.2021)

27. . Polityka Ochrony Cyberprzestrzeni Rzeczypospolitej Polskiej // CERT.GOV.PL [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.cert.gov.pl/cer/publikacje/politykaochronocyber/639,PolitykaOchrony-Cyberprzestrzeni-RzeczypospolitejPolskiej.html>
(Дата звернення: 15.03.2021)

28. Departament Społeczeństwa Informacyjnego. Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <https://mac.gov.pl/departament-spoleczenstwa-informacyjnego>
(Дата звернення: 15.03.2021)

29. Systemu Informacji o Nieruchomościach // Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://mac.bip.gov.pl/programy/rzadowy-program-rozwoju-zintegrowanego-systemu-informacji-o-nieruchomosciach-zespol-opiniodawczy.html> (Дата звернення: 15.03.2021)

30. Ustawa z dnia 30 czerwca 2011 r. o wdrożeniu naziemnej telewizji cyfrowej [Електронний ресурс]. Режим доступа :<http://www.abc.com.pl/du-akt/-/akt/dz-u-2011-153-903>. (Дата

звернення: 15.03.2021)

31. Polityka Ochrony Cyberprzestrzeni Rzeczypospolitej Polskiej CERT.GOV.PL [Електронний ресурс]. Режим доступа :

<http://www.cert.gov.pl/cer/publikacje/polityka-ochrony-cyber/639,PolitykaOchrony-Cyberprzestrzeni-Rzeczypospolitej-Polskiej.html>

(Дата звернення: 22.03.2021)

32. E-Government for the Future We Want // United Nations E-Government

Survey 2014 - United Nations, 2014

<http://unpan3.un.org/egovkb/Portals/egovkb/Documents/un/2014->

(Дата звернення: 23.03.2021)

33. Survey/EGov_Complete_Survey-2014.pdf33. IT-Steuerung Bun

[Електронний ресурс]. – Режим доступа:

[http://www.cio.bund.de/SharedDocs/Publikationen/DE/BundesbeauftragtefuerInformationstechnik/konzept_it_steuerung_bund_download.pdf?__blob=publi](http://www.cio.bund.de/SharedDocs/Publikationen/DE/BundesbeauftragtefuerInformationstechnik/konzept_it_steuerung_bund_download.pdf?__blob=publicationFile)

[cationFile](http://www.cio.bund.de/SharedDocs/Publikationen/DE/BundesbeauftragtefuerInformationstechnik/konzept_it_steuerung_bund_download.pdf?__blob=publicationFile) (Дата звернення: 21.03.2021)

34. Nationale E-Government Strategie [Електронний ресурс]. Режим доступа:

http://www.itplanungsrat.de/SharedDocs/Downloads/DE/Pressemitteilung/NEGS.pdf?__blob=publicationFile (Дата звернення: 23.03.2021)

35. Gesetz zur Förderung der elektronischen Verwaltung sowie zur Änderung

weiterer Vorschriften. Beschluss des IT-Planungsrats vom 24. September 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступа:

http://www.bgbl.de/banzxaver/bgbl/start.xav?startbk=Bundesanzeiger_BGBI&start=//%5b@attr_id=%2527bgbl113s2749.pdf%2527%5d#bgbl%2F%2F%5B%40attr_id%3D%27bgbl113s2749.pdf%27%5D_1415956214884

(Дата звернення: 21.03.2021)

36. von De-Mail-Diensten und zur Änderung weiterer Vorschriften vom 28. April 2011 [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.bsi.bund.de/SharedDocs/Downloads/DE/BSI/Egovnment/De_Mail/Gesetz-De-Mail.pdf?__blob=publicationFile

(Дата звернення: 25.03.2021)

37. Mail/Gesetz-De-Mail.pdf?__blob=publicationFile

Bernd Beckert, Ulrich Riehm. Gesetzliche Regelungen für den Zugang zur

Informationsgesellschaft - Juni 2012, Arbeitsbericht Nr. 149 [Електронний ресурс]. Режим доступу:

<http://www.tab-beimbundestag.de/de/pdf/publikationen/berichte/TAB-Arbeitsbericht-ab149.pdf>

38. . eGovernment Benchmark // European Commission, Directorate-General of Communications Networks, Content and Technology. - May 2014 [Електронний ресурс]. Режим доступу:

<http://ec.europa.eu/digitalagenda/en/news/eu-egovernment-report-2014-shows-usability-online-publicservices-improving-not-fast>

(Дата звернення: 27.03.2021)

39. Урядовий портал

Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/news/elektronni-pasporti-u-diyi-uryad-shvaliv-postanovu> Дата звернення: 26.03.2021 р.

40. Верховна Рада України. Законодавство України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/278-2020-%D0%BF#Text> (Дата звернення: 27.03.2021)